ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

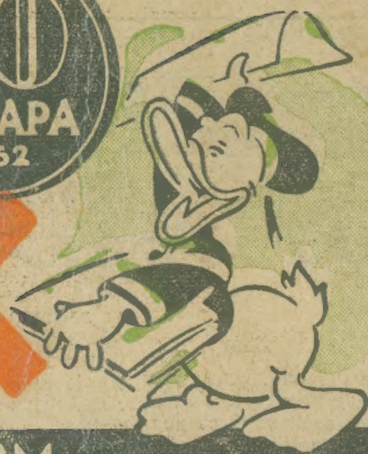

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVI — Број 118 — Субота, 3 април 1954

МИКИ трага за МУЛА-ЛОМ

ДОЛАЗАК НА ХАВАЈЕ

8

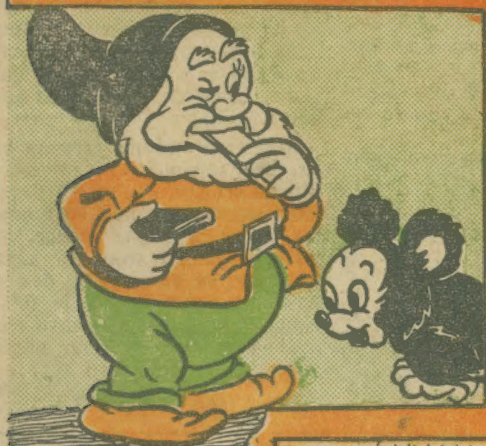

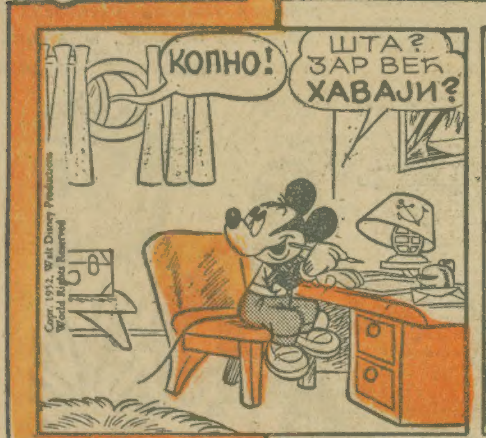

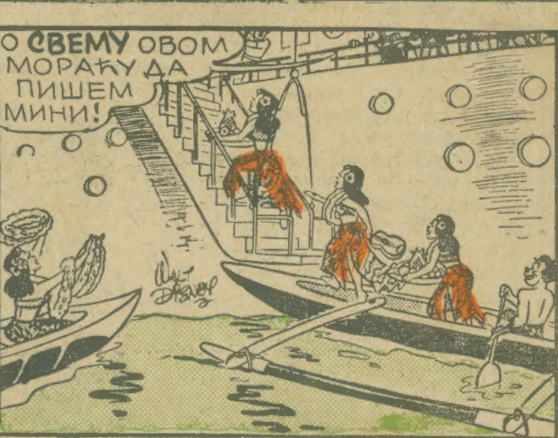

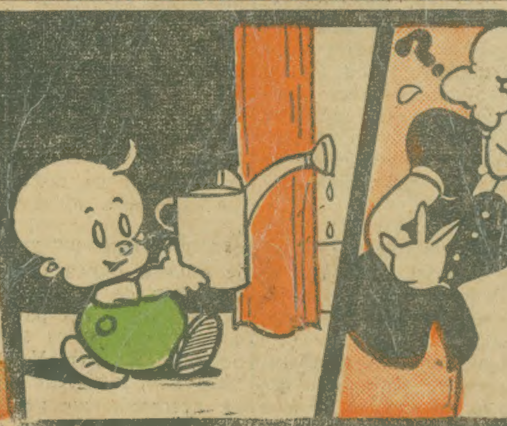

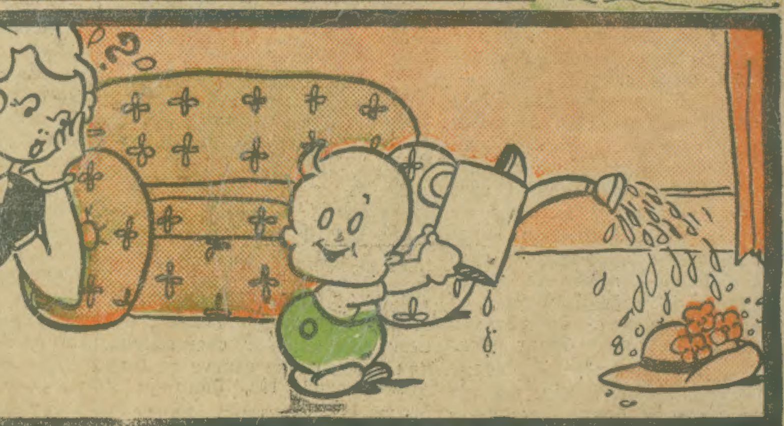

Б. Е. ИРИ

Долина плаве магле

(7)

А тамо, окружен високим, златом украшеним, зградама налазио се широк трг. Ту се било слегло целокупно становништво долине. Људи су стајали збијени око једног узвишења на средини трга иза кога се налазио велики брод. Десно од брода уздизала се висока, витка кула од метала, са чијег се врха могао видети сваки кутак долине. На кули се већ налазило неколико људи који су управљали чудним уређајима налик на огледала.

Кад се Аленова група приближила средишту трга, искупљени свет размакао се да јој начини пролаз. На тргу су били сви они који су се налазили у долини. И њих је, као и Алена и његове другове, довела ту непозната сила која је имала контролу над њиховим можданим центрима за кретање. На свим лицима огледали су се збуњеност и страх. Тај страх био је нарочито велик на лицима Алетхиних сународника, који су, по свој прилици, већ раније имали прилике да осете на својим леђима окрутност свемоћних господара.

IV

На уздигнутој платформи седела су Дванаесторица. Дванаест људи златножуте косе на чијим се лицима огледала свирепост. Седели су на уметнички украшеним столицама и презриво гледали на искупљену гомилу. Један од њих говорио је нешто оштро Алетхиним сународницима. Кад је завршио, он руком даде знак као да их отпушта и гомила се, брзо и послушно, растури и нестаде с трга.

Изненада, Кервуд гурну Алена лактом и лаким покретом главе показа на задњи део платформе. Тамо је стајао тринаести човек и подругљиво гледао у њих.

— Рамон! — једва промуца Ален.

Један од дванаесторице диже се са столице и приђе ивици платформе, поред које је, као покорно стадо оваца, стајала Аленова група. Његове ледене сиве очи биле су као приковане за Алетху и њеног брата. Кад је проговорио, глас му је имао хладан звук метала. Алетха му је одговарала најпре са страхом, али, уколико је он постајао оштрији, њеног страха је постепено нестајало. Најзад, њени одговори постали су отсечни, а у очима јој је пламтео сјај упорности и отпора.

Бледа лица Алетха се најзад обрати Алену и дрхтавим гласом исприча му свој разговор с једним од Дванаесторице. Док ју је слушао, Аленово лице постајало је све забринутије и мрачније.

— Дванаесторица су страховито љути на Алетху, а и на нас, због покушаја бекства, — преведе Ален девојчине речи Кервуду и Квету. — Ми треба да будемо њихови робови као што су то Алетхини сународници. Алетха им је рекла да они немају никаква права да и нас учине робовима, али Дванаесторица кажу да су они господари над свима онима који дођу у долину. Они себе, како изгледа, сматрају будућим господарима читавог света.

— Хм. Наполеоновски комплекс, — прогунђа Кервуд. — То ћемо тек видети! — Он зграби пријатеља за руку. — Погледај! Овде се налази бар педесет наоружаних људи који сигурно не желе да постану робови Дванаесторице. Додуше, они имају само мачеве и сабље, али зато нас тројица имамо револвере. Колико се мени чини, она снага која је малочас парализала нашу вољу и кретање у овом тренутку не влада нама. Алене, ти знаш шпански и француски. Позови Французе и Шпанце на акцију, а ја ћу Енглезе. Ако будемо делали брзо, верујем да ћемо успети.

Схватајући и сам какве би све користи имали од брзе акције, Ален пристаде без много размишљања и у неколико речи објасни Квету и оцу шта намеравају да предузму. За то време Кервуд је, пазећи да га неко не примети, стао испред Алетхе. На уговорени знак,

Ален и Кервуд извадили су своје револвере и стали да пуцају на људе који су се налазили на узвишењу, позивајући притом на три разна језика и остале да им се придруже. Намах су се стари ратници латили оружја и у сунчаној светлости заблистали су мачеви, сабље и ножеви. Као жива бујица, педесет ратника похрлили су према узвишењу.

Али, дванаесторица људи на платформи ниједним знаком нису показивали да су се уплашили. Они се чак нису ни подигли са својих столица. Ниједан није пао од куршума испаљених на њих. А кад је неколико најсмелијих бораца покушало да се испне на узвишење, дочекао их је невидљив и непробојан зид. Запрепашћени, устукнули су, а страх од необјашњивог угасио је у њиховим очима борбени сјај. Опет су се сусрели са чаролијом.

— Остави! Нема користи од тога, — рече Ален Кервуду кад је овај покушао да поново напуни револвер. — Наши меци их не погађају јер су они заштићени неком невидљивом преградом. Они су заиста чаробници — научни чаробници. И овај наш покушај не само да им није нанео никаква зла, већ им је донео користи, јер су показали да су јачи од нас. Најстрашније је то што више нећемо моћи да рачунамо на ичију помоћ, јер су ови сујеверни средњовековни мозгови сад потпуно убеђени да Дванаесторица поседују неку натприродну моћ. Погледај само та забезекнута и уплашена брадата лица!

Кервуд га није слушао. Он процеди нешто кроз зубе, нанишани и испали на Дванаесторицу још три хица. Ален је схватио његову намеру тек кад је видео како су се меци, стигавши до платформе, одбили о нешто и у луку пали на земљу.

Тада, као да је неко желео да покаже да је већ доста шале, на немоћне побуњенике спустили су се зраци чије су дејство Ален и његови другови осетили приликом покушаја бекства. Као по команди неке непознате силе, људи су стали да на једну гомилу слажу своје оружје. Кервуд је покушавао да се одупре тој немој заповести, али и његова рука послушно положи револвер на гомилу.

У том тренутку Ален погледа навише. Зраци су долазили с врха високе куле. Научнику је одмах постало јасно да и заштитни зид није ништа друго него нека врста одбојних зракова и да је све то производ џиновских машина са огледалима које искоришћавају сунчеву енергију.

— Да ли оне стоје у току ноћи, или су саграђене тако да преко дан прикупе довољно енергије за рад у време кад нема сунчеве светлости? — питао се Ален.

Без оружја и као плашљиво стадо оваца стајало је педесет људи из четири века и збуњено гледало у Дванаесторицу, питајући се каква их судбина чека. Најзад, један висок човек тамна лица приђе ивици платформе. Био је то Рамон.

— Тај је брзо успео да им се додвори, — помисли Ален. — Он зна нешто латински и, признајем, вешто је искористио то своје знање.

Рамон одржа кратак говор, прво на шпанском, а затим на енглеском.

— Ви сте робови Дванаесторице, — рекао је он. — А они су свемоћни, као што сте већ видели. То су велики чаробници једног народа који је, сем неколико стотина особа, изумро још у давна времена. Чините оно што вам буде наређено и никакво зло неће вам се догодити. Не покушавајте да побегнете из долине. Први који то покуша биће уморен страшном смрћу. То вам је порука Дванаесторице. Сад ћете поћи на крај града да тамо радите. Запамтите: смрт ће стићи сваког оног ко се усуди да не послуша. Пођите!

Иза скупљене гомиле одједном се створило десетак људи с дугим, црним бичевима у рукама. Праћена пуцањем бичева, гомила је пошла широком главном улицом. То више нису били смели конквистадори, надмени француски племићи и горди Енглези који су некад стварали моћну империју — сви су они сад били робови. Бичеви су јаче зафијукали и густо збијени редови убрзали су корак.

Кад је гомила кренула, Рамон је једним покретом руке наредио да чувари издвоје Алена и његову групу.

— Робови! — обрати им се он с мржњом. — Гледајте свог господара! Прошао је тек један дан откако си ме ти, сењор Кервуде, ударио. Платићеш ти тај ударац. Та девојка, Алетха, сматра да је ја нисам достојан. Али, и она је моја робиња као и сви остали. А сад, на посао, робови!

Погнули су главе и дубоко погружени напустили трг. Стражари, који су с бичевима у руци ишли поред њих, повели су их главном улицом према најудаљенијем делу долине.

— Алетха је имала право кад је говорила да ћемо се у долини сусрести с великим опасностима, — мрмљао је Кервуд док су пролазили широком, златом поплочаном улицом. — Али, ко је могао и да слути да ћемо наићи на овакве људе и машине. Да смо то знали, можда...

Ален, који је корачао дубоко замишљен, изгледа да га није чуо, јер, уместо да му одговори, он рече као да наставља започету мисао:

— Каква научна тајна! Ко је овај златокоси народ? Из кога времена потиче и како се овде нашао?

На те његове речи Кервуд само слеже раменима и ћутке настави пут.

На крају долине, у подножју њеног стрмог северног зида, налазио се велики каменолом. Кад су Ален и његови другови стигли, тамо се већ налазило стотину, или можда нешто више, Алетхиних сународника. И они су били робови Дванаесторице, дотерани да раде у каменолому. Примитивне тестере, бушилице и обичне полуге, њихов једини алат, чиниле су чудан и неразумљив контраст џиновским машинама у граду. Нагоњени на рад ударцима бичева, они су товарили велике камене блокове на обичне ручне двоколице, које су, преко неравног земљишта на коме није било пута, вукли до ивице града где се подизала нека велелепна грађевина.

Било је тешко радити под врелим сунцем које је палило кожу. У читавом каменолому Алетха је била једина жена.

— То је свакако казна што нас је наговорила на бекство, — огорчено прошапта Кервуд Алену кад је један од стражара наредио девојци да подигне један камени блок који је био тежак чак и за јаког мушкарца. Мада нису дуго радили, јер се ускоро смрачило, вратили су се у град посрћући од умора. Руке су им бриделе, а сваки мишић на телу болео је као да су их тог тренутка скинули с точка за мучење.

Као стадо оваца сагнали су их, све заједно, у једну пространу зграду, где су им раздели водњикаву неукусну чорбу. После те бедне вечере, јединог оброка у току тог дана, полегали су на го под, без икаквог покривача. То је било свирепо ропство, нарочито смишљено да би што више понизило понос и сломило дух.

(Наставиће се)

Брада и њено ношење кроз историју

Данас мало где у свету влада обичај ношења браде. Она је већини људи постала терет, о коме се свакодневно брину да га уклоне. Но, није увек било тако. Некад је брада била јако цењена.

Стари Грци почели су да носе браде од Александра Великог (4 век пре наше ере). Свако јутро они су браду мазали мирисавим уљем. То су чинили и кад иду у посету. Забележено је да је и велики песник старе Грчке Анакреон (560—478 пре наше ере) мазао браду и у дубокој старости. Стари Римљани такође су носили браду. Војсковођа Сципион Африканац (3 век пре наше ере), познат по својој победи над Ханибалом, завео је обичај свакодневног бријања браде. Међутим, цар Хадријан опет је завео браду и његови наследници остали су „верни бради“ све до цара Константина (4 век после наше ере). Исто тако, сви византиски цареви до пада Цариграда носили су браду.

Код источних народа брада је била јако цењена, па су се људи заклињали својом или туђом брадом. И данас старији Турчин кад жели нешто свечано да потврди заклиње се брадом. Код Јевреја и Турака сматрано је за највећу срамоту повући неког за браду или му је отсећи. Турци су смрћу кажњавали хришћанина који би пљунуо у браду неког од „правоверних“. У време прогона Јевреја, кад би неком од њих брада била отсечена, он не би излазио из куће све док му она не би поново порасла. Они су је, као и неки други источни народи, отсецали у знак жалости.

Познато је да су властела и други људи у нашој прошлости носили браду, а то се види и на фрескама по манастирима. Браду су носили и хајдуци, а поред ње и дуге бркове, као знак мушког достојанства и храбрости. Они су бркове мазали воштаном помадом да би били чвршћи. У једном чланку објављеном у Летопису Матице српске из 1831 године каже се: „Да је брада украшеније мушкога пола сваки ће нам, који зна шта је естетика, допустити, ко је источног младића са мужественом брадом, или источног старца или старог грчког, руског или српског свештеника, или старе грчке статуе са брадом видео“. Но, било је и друкчијих схватања, па се у једној песми вели да младић с брадом личи на медведа.

Да ли је нервни систем данас отпорнији него пре?

Неки француски писац казао је једном да су нервне болести обележје нашег века. На први поглед рекло би се да је он у праву. Међутим, огледи вршени последњих година указују на нешто сасвим супротно: да је нервни систем код људи постао отпорнији него што је то био раније. По мишљењу стручњака, број нервозних особа знатно се смањио за последњих тридесет година, и поред најстрашније нервне пробе којој је човечанство икад било подвргнуто — Другог светског рата. За то се, углавном, има захвалити напретку психотерапије.

Већину нервозних у рату претстављају „људи који дрхте“, то јест особе неспособне да спрече дрхтање тела. Лекари су у почетку мислили да је у питању неки мождани поремећај проузрокован експлозијом. Али, тиме се нису могли објаснити сви овакви случајеви. Догађало се да су читаве војне јединице дрхтале без неког видљивог узрока. Ту се радило о правој „психолошкој зарази“. Но, сваки појединi војник био је случај за себе. Један је, например, дрхтао само левом половином тела. Испитивањем је утврђено да му је некад раније експлодирала граната с леве стране. Да му је услед експлозије био повређен мозак, физиолошке последице осећале би се са обратне, тј. с десне стране. Овде се радило, значи, о случају хистеричне природе. Сећајући се раније експлозије, војник се нагонски старао да заштити своју леву страну. Излечили су га на тај начин што су му неочекивано упалили јаку шибицу с десне стране. Психолошки, страх изазван другом експлозијом поништио је узроке прве.

То значи да дрхтавица може бити или последица неког можданог обољења, и тада је она практично неизлечива, или је обичан одраз нервног стања, који се психолошким лечењем може отстранити.

Слично је и са лечењем у обичном животу. Утврђено је, например, да после претрпљене аутомобилске несреће шофер треба одмах да седне за волан, пре но што се у његовом мозгу кристалише ужас због несреће. Тако он поново стиче поверење у себе. Претерана нега често „успава“ вољу за оздрављењем и тада се опорављање продужава у недоглед. Дете које се много негује и мази свакичас је болесно. Исто је и код старијих. Зато је психотерапија шоком по правилу боља од лаганог привикавања.

Занимљив је случај једног француског партизана кога су Немци пред сам свршетак рата ухватили и одвели у концентрациони логор. Да би се одатле извукао, узимао је претеране дозе неких лекова, које су изазивале нервну кризу, те је могао да симулира и падавицу. Чим је дошао у болницу, побегао је. Али, остала му је успомена на хватање, концентрациони логор и бекство, које је могло бити и неуспешно. Код њега су се убрзо почели јављати знаци нервозе, која је постајала све јача. Сви покушаји лечења остали су безуспешни. Дошло је и ослобођење, али му ни оно није донело олакшање.

Тада је његовој жени пала на ум добра мисао. Једног дана предложила му је да се прошетају аутомобилом. За доручком налила му је у кафу неко успављујуће средство, тако да је он чврсто заспао чим се нашао у колима. Кад се после неколико часова пробудио, видео је са запрепашћењем да се налази у месту где је за време рата био логор. Жена га је тада одвела у хотел и ту су, слушајући музику, провели пријатно вече. Кад су се вратили кући, његовог страха било је нестало. Чињеница да се одједном нашао у месту где је много препатио и да је ту провео неколико пријатних часова учинила је да му се поврати душевна равнотежа.

Код становништва бомбардованих градова примећена је „парализа осећаја“, која претставља супротност нервози.

Ту необичну појаву први је описао Немац Белу, крајем прошлог века. Он је неколико година провео у Јапану и нашао се у Токију 1894, баш за време великог земљотреса. Иако се око њега све рушило, он је код себе приметио потпуно отсуство страха, па чак и најмањег узбуђења. Мирно и сталожено гледао је шта се догађа, као да посматра неки научни опит. Сличне појаве примећене су и за време великих бомбардовања Лондона у току последњег рата. Уколико би и долазило до узбуђености, она се јављала обично тек доцније и није дуго трајала. Примећено је такође да нервни поремећаји долазе много чешће преко чула слуха, него преко чула вида. Глуви су много лакше подносили бомбардовање него слепи.

Кад је „новац" трчао

Новац не расте на дрвећу, — вели народна изрека заједничка многим народима. Тиме хоће да се каже да се до новца обично не долази лако. Но, има земаља у којима се новац заиста „бере" с дрвета. У неким покрајинама Кине, као и на Малајским Острвима, бакарни и калајни новац није округао, већ је искован у облику малог дрвета, на коме има чак и лишћа. И кад кроз село прође путујући трговац са својим покретним дућаном пуним шарених тканина и разних ситница, кинеске и малајске домаћице плаћају му на тај начин што „узберу" неколико металних листића или откину читаву гранчицу заједно с лишћем. Понекад, ако су купиле више ствари, приморане су да одломе највеће и најдебље гране, или да даду и цело дрво.

Данас се за новац каже да тече, да је у оптицају. А некад, веома давно, новац је трчао. То је било у време кад су волови и овце претстављали главно средство плаћања. Уместо да носи пуне џепове новца, купац је ишао поред пута док је његов „новац" слободно трчао друмом. „Новац на четири ноге" био је дуго у употреби чак и код старих Грка и Римљана. Кад су Римљани почели да кују први метални новац, дали су му име „пекунија". Тај назив потекао је од латинске речи „пекус", што значи стока, марва. Богатство једног човека из тих времена ценило се према броју стоке — „пер капита" (према главама), како су говорили стари Римљани. Од тог израза постала је доцније реч капитал.

Први метални новац појавио се у Либији, у Малој Азији, око 700 године пре наше ере. Али, мада је био веома практичан, он је добио ширу примену тек кад је Александар Велики са својом војском заузео Малу Азију. Но, и поред тога, у многим земљама и даље су као новац служили разни предмети, стока или намирнице. Тако су, например, Цезарови легионари на име једног дела своје плате примали одређену количину соли. Отуда у романским језицима (као и у енглеском, који је био под јаким утицајем француског) речи које означавају плату имају у свом корену латинску реч „сал" — со.

У неким областима Конга урођеници „лове новац". Јер, њихове „крупне новчанице" су слоновски репови, а ситнина — длаке из слоновог репа. Да би дошли до новца, они натерају слона у неки узан пролаз у коме он не може да се окрене и онда му отсеку реп. За један реп може се, например, купити роб. Педесет длака из слоновског репа довољне су да се набави кошуља.

Реп од зебре претставља новчану јединицу међу црначким племенима у Португалској Западној Африци, а реп жирафе међу племенима Источне Африке. „Потера за златом", тј. за жирафиним реповима, толико је велика да постоји бојазан да ће у источној Африци жирафа потпуно нестати.

На Јапу, острву из групе Каролинских Острва, некад су као новац служили велики округли камени блокови, тешки педесет килограма. Сваки такав „новчић" био је пробушен у средини, да би се кроз њега могла провући дрвена или метална палица која је служила да се новац лакше носи. За један комад таквог новца могло се добити 10.000 кокосових ораха или један урођенички чамац дуг шест метара.

Накит израђен од љуштура шкољки и разних животињских костију дуго је служио у Америци уместо новца. Године 1637 издата је у држави Масачусетс наредба по којој се један „вампум", појас украшен љуштурама скупоцених шкољки, има сматрати као новац чија је вредност шест пенија. Током читавог 17 века у Америци су животињска крзна била једно од главних средстава плаћања. Крзно од дабра претстављало је „најздравију валуту". Тако се једна добра пушка могла купити за гомилу дабрових крзана високу колико усправљена пушка. У то време у државици Тенесију чиновници су плаћани крзнима. Годишња плата гувернера, а то је била највећа плата у целој држави, износила је сто јеленских кожа.

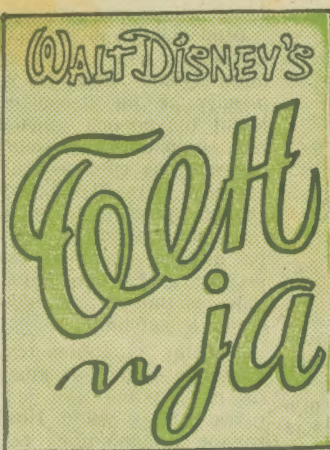

ДОГОДИЛО СЕ ТО У ФИЛАДЕЛФИЈИ, УЗИМУ 1745... ЈЕДАН ХРАБРИ МАЛИ МИШ ПО ИМЕНУ ГРИЦКО ПОШАО ЈЕ У СВЕТ ДА ТРАЖИ СРЕЋУ. ОН ЈЕ БИО... НО БОЉЕ ДА НАМ ОН САМ СВЕ ИСПРИЧА

„РОДИО САМ СЕ У ЈЕДНОЈ РУПИ СТАРЕ ЦРКВЕ У КРИВОМ СОКАКУ. У ПОРОДИЦИ НАС ЈЕ БИЛО 26. БИЛИ СМО ВЕОМА СИРОМАШНИ... СИРОМАШНИ КАО ПРАВИ ЦРКВЕНИ МИШЕВИ...,

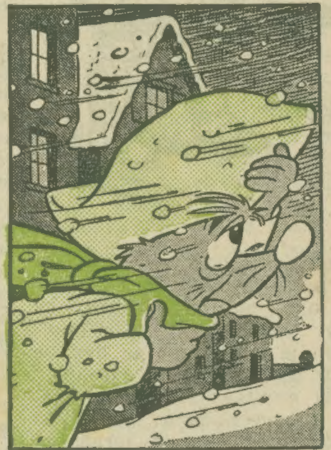

...БАШ КАД СЕ УЗВЕРАХ НА СТО ДА СЕ ПРЕТСТАВИМ, Г. ФРАНКЛИН КИХНУ...

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Музика и музички инструменти

Људи воле песму и музику, а волели су их и они који су живели у прадавним временима, налазећи у њима израза свом расположењу. Истина, музички инструменти били су тада врло примитивни. То су били глинени прапорци, свирале од кости, итд. Слични инструменти, али нешто развијенији, налазе се и данас код неких примитивних народа. Доцнији, културнији народи посветили су више пажње и музици и песми. Код старих Грка музика је обухватала све оне уметности које су утицале на образовање духа и срца. Најпознатији њихови инструменти били су: лира, гитара и аулус. Од музичких инструмената стари Египћани познавали су: харфу, фрулу и систрум, једну врсту чегртаљке. Музика је била позната и прилично гајена и код других народа који су живели у то време.

У развитку музике постоји неколико периода. То су: **старо доба**, кад је владала потпуна једногласност, **Средњи век**, када је постојала вишегласност која је почивала на мелодији једнога гласа (10 до 14 век), затим **ренесансни период (доба контрапункта)**, **доба генералног баса** (соло певање уз инструменталну пратњу), **ново доба** — одбацивање генералног баса и појачавање емоционалне стране у музици. Тада се развија инструментална музика, песма и опера. То доба почиње од 1750 па надаље. **Најновије доба** почиње почетком 20 века, а ослања се на музички натурализам из последњих година 19 века.

Музика као тонска уметност делује на дух човека помоћу ритма, мелодије, хармоније, динамике, темпа, оркестарских тонских комбинација итд. Она се дели на: 1) **вокалну**; 2) **инструменталну**; 3) **црквену**; 4) **световну**; 5) **камерну** и 6) **вокално-инструменталну.**

Музички инструменти деле се на: 1) **дувачке** (дрвене и лимене); 2) **гудачке** (са жицама) и 3) **удараљке.**

Дувачки инструменти могу бити дрвени, у које спадају: пиколо, флаута, обоа, кларинет, енглески рог, бас-кларинет, фагот и контра-фагот; и лимени: рог, труба, корнет, позауне, саксофон и туба.

Гудачки инструменти су: харфа, виолина, виола, виолончело, контрабас и клавир.

Удараљке су: разне врсте добоша, трианол, санови, тамтам, кастањети, затим музички инструменти који дају одређену тонску висину, а у њих спадају: пауке, звона, глокеншпил, целеста, тубафон и ксилофон.

ЈОШ ЈЕДАН »ЖИВИ РАДАР«

Доскора је гвачаро, птица која живи у неким областима Јужне Америке, била позната само по свом необично укусном месу. Међутим, недавно је зоолог Доналд Грифин открио да, слично слепом мишу, птица гвачаро одређује правац свог лета и избегава евентуалне препреке по одјецима нарочитих звукова које испушта. Неколико опита извршених на универзитету у Харварду доказали су његово тврђење. Наиме, ако се овој птици уши залију воском, па се затим пусти у мрачну просторију пуну препрека она неће бити у стању да их избегне. Али, ако су јој уши слободне она ће сатима да лети кроз замрачену просторију не ударивши ниједном о препреку.

Гвачаро је велика као домаћа кокош и има црвенкастомеђе перје. Преко дана не напушта своје гнездо, које гради на каменом испупчењу у дну какве пећине. Тек у сумрак гвачаро излеће из пећине и иде да тражи храну. Она се храни плодовима дрвећа које расте у тропским џунглама.

Крици које испушта птица гвачаро чујни су и за наше ухо, док се крици по којима се слепи миш управља у лету налазе изван наше чујне границе.

*

ЗБОГ ЧЕГА ЈЕ ПОЗНАТО АВЕРНСКО ЈЕЗЕРО?

Аверно Језеро налази се у близини Куме, у Кампанији (Италија). Оно је познато по својим кужним испарењима која су убијала птице што су над њим летеле. Због тога су стари народи веровали да се у његовој близини налази улаз у подземни свет. Оно се назива краће Авернус, што у фигуративном, песничком језику значи: доњи, подземни свет.

*

БАТУТА

Реч батута у музици означава ударац за такт, а у мачевању јак ударац дуж против никовог мача. Циљ тога ударца јесте да се противников мач избаци из нападне линије и да се направи место за извршење ударца на противника. Осим тога, реч батута означава и скок при коме коњ само мало додирује земљу копитама, а затим салтомортале направљен преко коња.

Ко су биле валкире?

У нордиској митологији и песништву помињу се валкире, а то су биле божанске девице, виле, богиње битака и судије бораца, које одлучују који ће јунаци у борби погинути. Валкире су, као веснице, биле у служби бога Одина и по његовој заповести омогућавале су победу, а затим му доводиле оне који су храбро погинули. У Валхали (име раја у нордиској митологији у

који долазе погинули ратници) валкире дворе и служе божанским пићем све оне који буду у Валхалу примљени.

„Телеграфи“ и „телефони“ у дивљини

Залазећи у неиспитане крајеве у које нога белог човека никад раније није ступила, многи истраживачи били су изненађени што их становништво сусреће без чуђења, а често и са већ припремљеним становима и довољном количином хране за све њих. На питање како су дознали да се експедиција приближава и да ће баш тога дана стићи у њихово насеље, домороци су обично одговарали: „Казали су нам, знали смо, чули смо“. Било је очигледно да они не желе да даду тачан одговор.

На фармама за гајење оваца у ненасељеним крајевима Аустралије често се догађа да сви домороци запослени на њима нестану преконоћ, да би се после неколико дана вратили као да се ништа није догодило. Једини одговор који би фармери успели да добију од њих гласио је: „Наше племе позвало нас је да одемо до својих кућа, и то под претњом смртне казне“. Фармери су тешко могли да поверују у истинитост тог објашњења, јер су знали да тих дана на њихове усамљене фарме није дошао нико ко би могао да донесе такву поруку. Па ипак, људи нису лагали.

За време Другог светског рата срушио се над Новом Гвинејом један амерички војни авион. Маргарет Хестингс, једини преживели члан посаде, нашла се сасвим сама у једној долини. Док је размишљала на коју би се страну упутила, изненада су се зачули „неки чудни, непрекидни звуци, слични завијању читавог чопора паса. Звуци су постајали све јачи и све ближи. Изненада, са свих страна стали су да пристижу домороци“. Тек касније схватила је Маргарет Хестингс да је „завијање паса“ уствари било обавештење околним становницима да се авион срушио и позив да се искупе на месту несреће.

Становници пустиња, џунгли и прерија, с врло ретким изузецима, имају нарочити систем саопштавања вести на даљину. Њихови „бежични телеграфи и телефони“ могу понекад да буду чак и бољи и успешнији од сличних тековина савремене науке. „Јер, — каже један истраживач, — домороци се не морају бојати да ће рад њиховог „телеграфа“ омести какав квар у електричним инсталацијама, магнетске струје, удар грома или каква друга непогода“.

Има више начина помоћу којих се становници дивљина споразумевају, али они се, углавном, могу поделити на три групе: саопштавање вести нарочитим крицима, помоћу фрула, бубњева и сличних инструмената и оптички начин, тј. помоћу ватре, дима или прашине.

Истраживач Вановерберг, који је више година провео на Северном Лузону, описао је четири врсте крикова помоћу којих се, с малим изменама, могу саопштити најразличитије поруке. Тако, например, оштар крик, дуг, веома продоран и без промене тона значи: „Где си?“ Њега обично употребљавају ловци кад се за време лова сувише удаље један од другог. Индијанци из племена Ирокеза и Хјурона такође су се некад споразумевали крицима. Код њих је нарочито био познат „скалп-крик“, којим су јављали колико су непријатеља убили у борби и с каквим се пленом враћају својим кућама.

На сличан начин индиски сељаци упозоравају једни друге да се у околини појавила дивља звер и да треба затворити стоку у стаје и торове. Стојећи на каквом узвишеном месту, некој високој стени или крову највише куће у селу, викач најпре понавља један исти крик, неку врсту „телефонског позива“, да би привукао пажњу становника суседних села. Тек кад му из њих одговоре, он саопштава главну поруку. Тако се вест шири из села у село и за веома кратко време читава околина обавештена је о опасности.

Али, људски глас, ма колико био јак, не може да допре далеко. Због тога се за одашиљање вести на веће даљине урођеници служе разним инструментима. У источном Судану, Камеруну и у земљи Банту-Црнаца као „телефони“ служе нарочите фруле, а на Адмиралским и Каролинским Острвима, као и међу домороцима Јужне Америке, употребљавају се инструменти начињени од рогова дивљачи. Ипак, најраспрострањенији инструмент за споразумевање на даљину јесте бубањ, којим се служе примитивни народи на свим континентима. То уствари и није прави бубањ, већ шупље стабло по коме се удара палицама различите дужине и дебљине.

Древни „добош-телеграф“ затворен је на оба краја и само по дужини има један дугачак и узан отвор. Помоћу оваквог добоша могу се послати најразличитије поруке: од ратничког позива или позива на заједничку гозбу, до најситнијих „породичних вести“. Велики добош, који служи читавом насељу, обично се налази на тргу у средини села и помоћу њега шаљу се вести важне за целу заједницу.

У неким насељима Централне Африке, као и на Новој Гвинеји, поред заједничког, великог добоша, готово свака кућа има и свој „домаћи телефон“. Сваки такав домаћин има и свој „број телефона“ — нарочити знак којим почиње „разговоре“, да би онај који прима поруку могао да зна ко је „на другој страни жице“.

Оптички систем слања вести још је раширенији од звучног. Кад, например, један Индијанац опази стадо буфала, он ће се испети на највише и највидљивије место у околини, дићи ће изнад главе свој огртач, а затим ће га лагано спустити. За тили час читава околина биће обавештена да је у изгледу добар лов.

На сличан начин шаљу се вести помоћу дима. Комадом тканине или лиснатом граном маше се изнад ватре, тако да се диму даје одређен правац и облик. Ако онај који жели да нешто јави нема при руци огртач или не може да чека да се ватра распали, онда он у одређеним временским размацима баца увис прегршти песка или прашине.

Ескими и нека афричка племена имају праве, мада веома примитивне, телефоне. То су празне тикве или древни рамови преко којих је затегнута животињска кожа. Кад се говори поред самог таквог „телефона“, затегнута кожа одбија и појачава глас, тако да се он може надалеко чути.

Мада нам „телефони“ и „телеграфи“ становника пустиња и џунгли могу изгледати чудни и примитивни, ми се, и поред развијене технике, и данас често служимо сличним средствима. Јер, светлеће ракете које испаљује брод у опасности, светлосни сигнали на железничким пругама, па чак и Морзеови знаци, само су нешто савршенији „срodници“ ватре, димних и светлосних сигнала и бубњева којима се служе урођеници.

Sic vos non vobis...

Ове латинске речи у преводу гласе: „Тако ви, али не за себе...“, и често се употребљавају кад хоће да се каже да је неко урадио нешто од чега није имао користи он сам, већ неко други; да се један трудио, а други побрао плодове. Оне потичу од великог римског песника Вергилија и постанак им је веома занимљив.

Иако познат и цењен, Вергилије је остао скроман и повучен. Није волео да се истиче, па је, кад би га когод на улици препознао и скренуо на њега пажњу пролазника, брзо улазио у прву кућу да би се склонио од радозналих погледа. Доста стихова објавио је не потписујући их, па се чак није љутио ако би их други присвојили, што се често догађало. Но, једном га је ипак наљутила дрскост једног таквог назови песника, па су тако и настали стихови „Sic vos non vobis...“

До тога је дошло на следећи начин. Император Август заказао је једном за народ велику претставу у циркусу. Овакве приредбе Римљани су много волели и оне су у знатној мери доприносиле популарности онога који их је приређивао, те су стога служиле као нека врста политичке агитације. Но, у току целе ноћи уочи претставе падала је киша, па су сви веровали да ће приредба бити одложена. Међутим, ујутру се небо изненада разведрило и приредба је била одржана.

Тим поводом Вергилије напише на вратима царског двора стихове који у преводу гласе: „Целу ноћ је падала киша, а ујутру смо ипак гледали претставе; то је Јупитер поделио власт са цезаром, па један влада ноћу а други дању“. Августу су се свидели стихови, па се распитивао за писца, али се овај није јављао. Тада цар објави да ће дати награду ономе који је стихове написао. На то се јави неки Батил, мало познат стихотворац, и добије обећану награду и похвалу.

Кад је Вергилије за то сазнао, он на истој капији, такође кришом, напише четири пута, један испод другог, непотпун стих: „Sic vos non vobis...“. Заинтересован, Август је тражио да се стихови допуне Нико то није умео да учини, те их после неког времена допуни сам Вергилије, тако да они у целости гласе:

Ја сам написао стихове,
а други је однео славу.
Тако ви, али не за себе, овце,
носите вуну.
Тако ви, али не за себе, птице,
свијате гнезда
Тако ви, али не за себе, пчеле,
скупљате мед,
Тако ви, али не за себе, волови,
вучете плуг.

Сада је, наравно, одмах постало јасно на кога се односе горњи стихови, те се Батил, посрамљен, изгубио из града.

Бос је нашао свој дом

У марту месецу прошле године једна француска антарктичка експедиција обратила се Европи с необичном и готово очајничком молбом. Трогодишњи боравак на Антарктику ближио се крају и чланови експедиције нису знали шта да учине са својим двадесет и једним запрежним псом. Нису их могли оставити, јер на пустој Аделијиној Земљи није било никога ко би се о њима старао. С друге стране, чланова експедиције било је мало, па нису могли поделити псе између себе. А да побију своје верне трогодишње пратиоце и помагаче — на то нису ни помишљали. Због тога су преко радија тражили људе који би пристали да узму псе код себе. Но, узалуд су чекали одговор на своју молбу. Нико се није јавио. Па ипак су се чланови експедиције укрцали на брод заједно с псима и кренули за Француску.

Тамо их је чекало изненађење. Један париски лист био је објавио њихову молбу, пропративши је низом чланака о животу и раду експедиције. Успех је био огроман: две хиљаде људи изразило је жељу да узме по једног од паса-поларних повратника. Кад су истраживачи приспели у Марсеј, на пристаништу их је чекала нарочита комисија састављена од ветеринара и поларних стручњака, која је имала да прегледа псе, да би одредила какви им климатски услови најбоље одговарају и да према томе изврши расподелу.

Тако је Бос, пас предводник, приспео у Шеневијер на Марни. Он сада има петнаест година. Робер Помје, један од чланова експедиције, видео га је први пут 1948 године у Данској, у коју је био допутовао да би за своју експедицију преузео псе послане с Гренланда. Тога дана почело је међу њима пријатељство, које ће се доцније, у суровим поларним условима, још више учврстити.

Експедиција је имала 35 паса подељених у пет запрега. Мада је свака запрега имала свог пса-предводника, Бос је био „врховни старешина“, коме су се сви остали покоравали. Бос је увек био први готов с јелом, први се дизао кад је, после кратког одмора, требало кренути даље, он је бдео док су остали пси, премoрени од пута и терета, спавали. Веома често захваљујући само његовом примеру, и остали пси успевали су да издрже путовање и за време најстрашнијих снежних бура. Једном, кад се експедиција нашла у тешким приликама и кад је глад довела псе готово до беснила, Бос је успео да заштити тек окоћену штенад коју су остали пси хтели да растргну да би утолили глад. Три године је Бос, „краљ Антарктика“ како су га назвали, био највернији пратилац француских истраживача.

Годину дана после растанка у Марсеју, отишао је Помје да посети Боса у његовом новом, мирном дому у Шеневијеру.

„Његово крзно сада је светлије, — причао је Помје после те посете, — али он још има онај оштар мирис какав имају сви поларни пси. Његово лево уво и сад виси клемпаво. То му је успомена на један „часни псећи двобој“ који се одиграо на Антарктику. Ни његове верне очи нису се ништа измениле. Кад ме је спазио, поздравио ме је радосно, али та радост није била претерана. Тада сам ја, као некад, повикао оштрим гласом: „Пажња, пси! Блек, Балто, Хелен, Ник...“ Неколико тренутака гледао ме је запрепашћено, а тада је, као да жели да се отресе старих успомена, потрчао својој новој господарици и зарио главу у њене скуте. Бос је нашао свој дом“.

Баригуда

Пределi североисточне Бразилије нимало не личе на остале делове ове земље. Они су познати по великим сушама и њиховим тешким последицама, као и по оскудној вегетацији и пустим крајевима званим сертао. У тој негостољубивој области истиче се својом импозантношћу дрво баригуда.

Баригуда има стабло у облику бурета, па је због тога тако и названа, јер ова реч на португалском језику значи дрво-буре. За време кишне сезоне, у стаблу овог дрвета скупља се влага, која му омогућује да доцније издржи сушу. Баригуда расте и развија се као симбол отпора временским и негостољубивој средини.

Сушна сезона у сертау потсећа на јесен северних крајева. Лишће опада, све оголи и читав крај претвара се у пустињу. Тада се кроз оголеле гранчице шибља могу видети карактеристична стабла баригуде, са крунама пуним златножутих плодова, који личе на украсе од хартије. Но, баригуда је најлепша кад је прекривена ружичастим цветовима, а зеленило околних жбунова за време киша још више улепшава овај предео.

Баригуда нема никакав привредни значај. Њено дрво је слабо, меко и лако. Од њега би могла да се добија целулоза за индустрију хартије, али та привредна грана није позната у сертау. Баригуда би вероватно одавно ишчезла у овим крајевима да се зна за ту њену вредност, тим пре што становници нису тако велики љубитељи природе да би је чували само због њеног лепог изгледа.

КРОЗ НАШУ ЗЕМЉУ И ЊЕНУ ПРОШЛОСТ

ПРВИ ДОГОВОР И ЗАКЛЕТВА У ОРАШЦУ

У Орашцу, у кући Стевана Томића који је женио сина, слегао се био силан народ 8 новембра (по старом) 1803 године. Било је ту и оних који су се већ од раније договарали да дигну устанак. Један од учесника, Петар Јокић, прича да се одмах после ручка прота Атанасије из Буковика упутио кроз шљивар и кренуо лагано у једну јаружицу. То исто учинили су и други који су дотле седели за софром. Карађорђе је све то мотрио, па је и он за Јокићем кренуо.

На том састанку прота је говорио да је стање тако тешко да „земља стење, а небо плаче и време је да се устане на оружје". Присутни су му одобрили, а затим је прота устао и поново рекао: „Браћо, закуните се да ово нећете ником одати, а пре марта не може се почети. Кад зене март, ми ћемо жене и децу у збегове, а ми пушке по средини, па на Турке. Сад сви говорите за мном:

Ко издао, издало га тело; пожелео поћи, али не могао! У кући му се не јављало ни старо ни младо! Од руке му се све скаменило; у тору му овце не блејале; у обору краве не рикале, дабогда се у сињи камен претворио, да се други на њега угледају. Не био срећан ни дуговечан, нити лица божјег икад видео".

После тога сви су се договорили да до марта прикупе што више поузданих људи и да се чувају сумњивих, а затим су један по један изишли из јаружице, па се поново почели веселити на свадби.

Прота Атанасије из Буковика знао је турски и грчки, па му је то много помогло да више него други сазна шта Турци смерају. Кад је у другој половини јануара 1804 године букнуо Први српски устанак, прота Атанасије, опет у Орашцу, заклео је прве устанике на осветнички рат за ослобођење отаџбине.

ПОЗНИЦА

Воћка која рано стасава назива се ранка, например шљива ранка. Али, народ назива позницом, пожњаком или пожњакињом ону воћку која касно зри. Тај назив може се и сад понегде чути.

ЗАНАТЛИЈЕ У СРБИЈИ ПРЕ 70 ГОДИНА

Средишта занатске радиности у Србији пре седамдесет и нешто више година углавном су била по варошима, а врло мало по селима. Било је више врста заната. Овде ћемо побројати само неке, као и број занатлија. Тако је по попису од 1884 године у Србији било: ковача 1862, бравара 146, лимара 67, поткивача 343, казанџија 150, ножара 76, клинчара

23, сапунџија (мумџија) 203, воскара 76, бојаџија 319, столара 422, колара 786, качара 624, асурџија 94, пушкара 147, сајџија 49, ткача 117, мутавџија 210.

ОДЕЛО КРАЈИШНИКА

Униформе крајишника из карловачког генералата у 18 веку, затим хрватских пандура, вараждинских пан

дура, војника из Славоније и граничара пешака биле су врло шарене. Тако је војник из Славоније из 1742 године носио жуту капу с ружичастим перјем и са заденутом храстовом гранчицом. Имао је зелену доламу, црвену блузу оперважену црним крзном, а од појаса и сребрним ширитима. Чакшире су му биле бледоружичасте, чарапе зелене, а чизме светложуте. С леве стране висио му је жут „сабрташ", који су обично носили хусари.

Крајишници карловачког генералата имали су нешто друкчије одело. Неки су били огрнути тамноплавом кабаницом, имали су бео гуњ који им је допирао до колена, а испод њега зелен грудњак оперважен жутим дугмадима и црвени појас са жутим, косим пругама. Носили су мркоцрвене чакшире, беле чарапе и опанке. Други су, опет, имали мрку кабаницу и беο грудњак опточен жутим гајтаном, са жутим дугмадима. Појас им је био плаве боје са жутим пругама. Чакшире су у горњем делу биле жуте, а ногавице плаве. Чарапе и опанци били су бели.

Оружје које су крајишници носили састојало се из: ханџара, сабаља аџемкиња, пушака кремењача разног типа, кубура кремењача, кубура колашница и томе слично.

ПРЕСАД

Пресадом или пресађеницом назива се она воћка која је наврнута или је одлучено да се наврне, а која се преноси и засађује на стално место. То је народни назив од старине, па му има трага и у писаним споменицима, као што је случај и у једном запису из 1735 године.

ИНЏИРКА

Инџирком се назива у ужичком крају једна врста крушке. Име је добила од турске речи инџи, што значи бисер.

ЈЕСЕНКА

Шљиву која ујесен доспева, а која се сада најчешће назива маџарком и пожегачом, раније је народ називао јесенком.

ЏЕМУРЛИКА

У ужичком крају расте јабука која стасава ујесен и држи се дуго преко зиме. Споља је црвена и прошарана белином. Јако мирише, месо јој је жућкасто, слатко и меко. Она се назива џемурликом. Не зна се тачно како је име добила. Ако га је добила од турске речи чамур, што значи блато, онда га је добила због изванредне мекоте њеног меса и требало би је називати чамурлика, а не џемурлика, како је народ назива. Ако је име добила од арапске речи џемиле што значи лепо, онда га је добила због свог лепог изгледа.

СИБАРА, БУСАЧА, ДУБИРОГ И КУЛАЧА

Сибара, бусача, дубирог и кулача су најпримитивније куће које су се у ранија времена подизале. Остаци њихови могу се још наћи у забитим планинским пределима.

Кућа сибара подиже се на овај начин. Најпре би се направио круг који има пречник око два метра, а затим би се по линији круга поболе облице или сибе, чији би се врхови нагнули један према другоме, али тако да се не саставе. Овако саграђена кућа имала је облик купе. Отвор на врху служио је као оџак. Пошто би се облице или сибе наслагале, на њих се стављао лишњак или слама, а потом опет један ред облица. Врата на тој кући била су врло ниска. У сибари се налазило огњиште, а под је био од земље. У неким крајевима овакву кућу називали су и кулачом, шиљом, кривуљом итд.

Сибарама су биле сличне куће бусаче, код којих облице нису покриване лишњаком или сламом, него се на њих стављало бусење земље са травом онако

како је исечено из земље. Овим кућама били су слични дубирози или саварнаци.

СТАЊЕ ПОСЛУГЕ У ДУБРОВНИКУ У XIV ВЕКУ

Стање послуге у Дубровнику у Средњем веку није било лако, иако су послодавци и послуга склапали уговор у коме је била тачно назначена плата и дужности једне и друге стране.

Али, и поред тога, газде и послуга нису се слагали. Нарочито је била незадовољна послуга, па је често бежала пре него што би уговор истекао. Чим би слуга или служавка побегли, послодавац је пријављивао случај властима, а ове су наређивале телалу да то објави народу. Биле су предвиђене и казне за све оне који су прикривали одбеглога слугу и нису га пријавили. Од почетка 1344 до средине 1347, тј. за три и по године, позната су 33 случаја бежања послуге. Овде ћемо навести неколико примера.

У једној белешци од 7 јануара 1344 године каже се: „По наредби господина кнеза општински телал Лаврентије објавио је на уобичајеним местима да се ни једна особа, домаћа или страна, не усуди ма на који начин примити у своју кућу или другде, нити спровести морем или сувим служавку Циве Сараковића, која је одбегла од њега пре свршеног рока своје службе. Ко год би знао где се она налази, мора то пријавити господину кнезу, јер ће бити кажњен казном, коју одреди господин кнез".

Сутрадан, 8 јануара, општински телал Алегрин објавио је да је побегла служавка обућара Милослава, а 17 јануара објавио је телал Благоје да је побегао слуга обућара Стипоја. Почетком фебруара побегла је Милина, служавка Вука Замањића, а 13 априла Гојна Добројевићева, која је била на служби код кнеза Ђорђа де Геденезо.

Ово неколико случајева јасно говори какав је био положај послуге у Дубровнику у Средњем веку.

КОЊСКО МЕСО НА ТРПЕЗИ ПЕЋИНСКИХ ЉУДИ

У долини Дордоњине притоке Везера, у јужном делу средишње Француске, недавно је откривено преисториско насеље за које се сматра да је подигнуто пре 25.000 година. Холем Мовијус, професор антропологије на универзитету у Харварду, који је поред осталих стручњака проучавао ово старо насеље, дошао је до веома занимљивих открића о начину исхране преисториских људи. Према многобројним остацима животињских костију у самом насељу и у његовој близини, Мовијус је закључио да је коњско месо било једна од најглавнијих животних намирница преисториских људи. Међутим, ископавања у горњим слојевима насеља, који су стари „свега" 18.000 година, показују да је већ у 16 миленијуму пре наше ере коњско месо било „скинуто с јеловника" преисториских људи и замењено месом ирваса.

НЕ ПЕВАЈТЕ! НЕ ЗВИЖДИТЕ!

ОПОМЕНА ДЕЦИ У ИНДИЈИ

Не вичите толико! Не дижите галаму! — опомињу обично мајке децу кад она, занета игром, постану претерано бучна.

— Не певајте! Не звиждите! — опомињу мајке у Индији своје раздрагане малишане. Опомена је чудна, али је и оправдана. Мајке се боје да дечје певање или звиждање не примами неку од опасних змија-отровница, којих у Индији има веома много.

Неки зоолози тврде да је ова бојазан потпуно неоснована, јер, по њиховом мишљењу, чуло слуха код змија није нарочито осетљиво. Други иду још даље и заступају мишљење да су змије потпуно глуве и да су укротитељи змија — на сликама и цртежима увек претстављени са фрулом или неким сличним инструментом у устима — обични преваранти. А како су ипак принуђени да на неки начин објасне због чега змије мирно стоје пред укротитељем и само се горњим делом тела лагано њишу лево и десно, они тврде да се змије могу „зачарати" нарочитим ритмичким покретима читавог тела, главе или руку.

Међутим, недавно је др Девид Махт, фармаколог-истраживач и један од највећих стручњака за примену змијског отрова у медицини, објавио чланак у коме тврди да змије не само чују, већ су и веома осетљиве на извесне звуке. Др Махт пише да је у току свог вишегодишњег рада с кобрама и њиховим отровом имао прилике да упозна многе лекаре из разних индиских покрајина. Сви су му они потврдили да су змије, а нарочито кобре, осетљиве на пријатне тонове и звуке разних фрула. Он се притом не упушта у спор који је настао између неких зоолога око тога да ли змије чују ушима, или звучне таласе осећају помоћу веома осетљивог језика.

Веровање да су змије потпуно глуве веома је старо и прилично раширено. Чак се и Шекспир у својим драмама веома често служи поређењем „глув као змија". Махт тврди да је велики драматичар тим поређењем изразио једну распрострањену заблуду о змијама и њиховој способности да чују.

„Природњаци, исправите своје уџбенике!" — тим речима завршава Махт свој чланак.

ЗНАЦИ ПЛАНИНСКЕ БОЛЕСТИ

Човечји организам добија енергију комбиновањем хране и кисеоника. Без кисеоника људи не би могли да живе. Када се човек попне на велику висину он удише разређенији ваздух, који садржи мање кисеоника него ваздух који је он навикао да удише у низини. Последица тога је да крвоток снабдева ткива организма мањом количином кисеоника.

Недостатак кисеоника изазива задиханост и убрзање рада срца. Лице и руке помодре, нарочито нокти на рукама. Дисање се убрзава и при мировању. Крв добија тамноцрвену боју. Несаница, раздражљивост, јака главобоља, губитак апетита и повраћање су знаци планинске болести, односно недостатка кисеоника. Јављају се и ментални поремећаји. Човек се приближава бесвесном стању а да то не примећује.

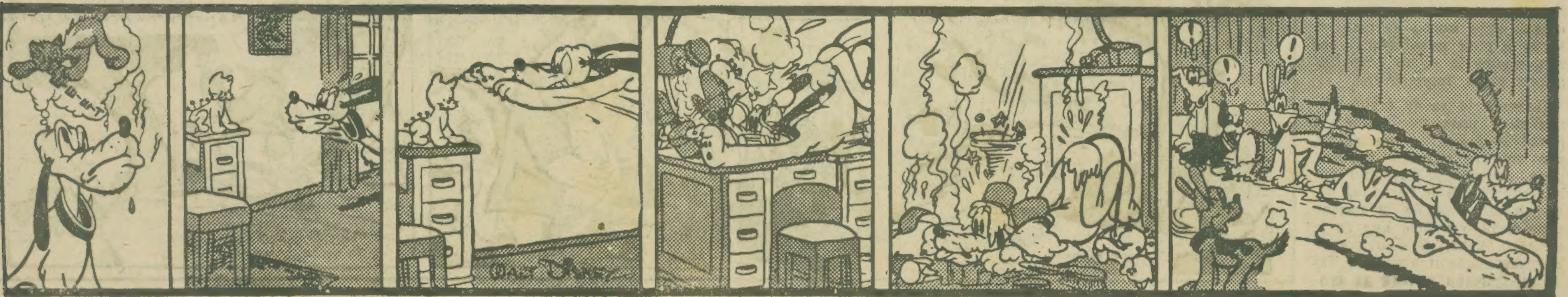

Флибустери

На бескрајним пучинама мора и океана десили су се у прошлости многи догађаји који су били предмет лаке, петпарачке, али и озбиљне литературе, која је научно објаснила мутно доба кад су се поједине државе бориле за превласт на мору и у новооткривеним земљама. Из тог минулог доба нарочито су били занимљиви догађаји из живота флибустера — "слободних пљачкаша".

Бродови флибустера мирно су, најчешће без одређеног правца, крстарили дању и ноћу морима и тражили непријатеља. Посада њихова састојала се обично од тридесет до четрдесет људи. Стражари су будно пазили кад ће се на хоризонту појавити вршак катарке да би ставили у покрет целу посаду, од које је највећи део пре тога проводио време на палуби брода у разним забавама. Хирург и кувар биле су највише цењене личности на флибустерском броду. Главна храна флибустера била је усољена риба и каша.

Чим би стража јавила да је неки брод на видику и капетан утврдио да је непријатељски, одмах је почињала припрема за напад. Сви би се до зуба наоружали и полегали на палубу. За то време крмар је управљао брод према непријатељском, с кога су летеле топовске гранате. Али, флибустери нису одговарали. Њихов крмар маневрисао је како је

знао и умео да би избегао топовску ђулад и стално се приближавао непријатељу. Чим би се бродови толико приближили да су се готово сударили, флибустери би муњевито скочили, пребацили јаке гвоздене куке везане конопцима на непријатељски брод и почели да га привлаче, па би тако поморску битку претворили у "копнену". Тада би се развила жестока и крвава борба. Било је доста случајева да су се посаде нападнутих бродова мирно предавале флибустерима.

По завршетку борбе, хирург би прегледао рањенике и једне и друге стране и повезао им ране, а мртваце би побацали у море. Затим би флибустери одвукли брод до најближе обале, где би искрцали заробљенике. После тога почела би деоба плена по строго утврђеним правилима. Од плена би се најпре одвојио део за онога ко је организовао путовање. Организатор је била обично држава или нека трговачка компанија. Други део плена давао би се претставницима државне власти. Оно што би преостало флибустери су делили на једнаке делове. Хирург и тесарски мајстор добијали су највише. Исто тако, већи део плена даван је онима који су се у борби истакли и теже рањенима који су се показали такође као храбри борци.

Дисциплина на флибустерским бродовима била је врло строга. Коцка је била најстроже забрањена. Смрћу се кажњавао сваки онај који би одрекао послушност или напустио дужност. Крађа је била строго кажњавана, а сукоби су се избегавали колико је год било могућно.

Ово је обична слика из живота помораца 17 века. У то време водиле су се жестоке борбе између Француске и Шпаније, у којима су француски флибустери одиграли велику улогу. Док су они за Шпанију били гусари — морски разбојници, за Французе су били људи који се боре за престиж своје земље. Они су према овлашћењима самог француског краља имали право да у луци Сен Мало опреме и наоружају брод, узму потребан број људи и намирница, а затим да крену на путовање и да "на мору нападају непријатеље наше државе, па да и њих и бродове са свим другим што се на њима нађе заробе". По том овлашћењу флибустери су имали право да истакну националну заставу, да своје операције врше у договору са адмиралитетом и да траже да их све поморске власти помажу и "укажу им сваку могућну љубазност".

С писмом таквог садржаја, на коме је био печат и потпис краља Луја, флибустери су мирно нападали шпанске бродове. Али, ни ови им нису остајали дужни, јер је то било време хаоса и бесправља на мору. Флибустери су у почетку били махом Французи — углавном авантуристи. Касније су им се придружили слични људи из Енглеске и Холандије.

Догађало се да флибустери у току борбе изгубе брод. Но, они који би се спасли нису се много збуњивали. Они би се опет организовали у одреде, те би њих десет до петнаест запловило на чамцу отвореним морем. Наоружани до зуба, они би најпре напали и заробили неки шпански рибарски бродић и добро га опремили, па њиме кренули на већи и смело га нападали. Флибустери су нарочито нападали велике шпанске лађе, јер су знали да оне преносе злато, сребро, драго камење и другу скупоцену робу из Новог Света. Било је случајева да су флибустери и с мањим бродовима нападали на ове велике шпанске бродове, па су својом смелошћу збуњивали њихову посаду. Због тога су те бродове пратиле шпанске ратне лађе, али су флибустери и њима доскакали. Пошто нису смели да их нападну, они су их пратили све док не би настала бура и раздвојила ескадру. Тада би насрнули на усамљене бродове и гледали да их што више заробе. После тога, они су се враћали у своју главну базу на Острву Корњача, која је била под француском влашћу.

Веровали или не...

КВОЧКА ИЗВЕЛА — КОРЊАЧЕ

На једној фарми у Сишаркујлу, у Трансвалу, догодио се пре неколико година необичан случај. Једна квочка излегла је, поред пилића, и две мале корњаче, јер фармерка није приметила да се међу кокошијим јајима налазе и два јајета од корњаче. Све док нису сасвим одрасле, корњаче се нису одвајале од своје „мајке".

СИЈАЛИЦА — РЕКОРДЕР

Кухињу породице Пенел из Сиднеја, у Аустралији, већ 55 година осветљава једна сијалица која је постављена првог дана кад су се Пенелови уселили у своју новосазидану кућу.

РАЦА-РАЗБОЈНИК

Шахаји Бавасахеб (1781—1837), раџа од Колхапура и владар земље која је имала преко милион становника, водио је необичан двоструки живот. Он је преко дана управљао државом, а ноћу је предводио једну разбојничку дружину која је без милости пљачкала становништво. Али, раџа није пљачкао само поданике, већ је веома често нападао и свој дворац и одатле узимао разне драгоцености, које је затим залагао или продавао. После сваке такве пљачке поданици су били дужни да свом владару надокнаде „претрпљену штету".

НЕУМОРАН ИГРАЧ

Приликом једне свечаности приређене на дан преузимања власти новог поглавице племена Мури, у Нигерији, „дворски играч" Содеко поставио је необи-

чан рекорд: пуних осам часова непрекидно је играо, и то само на једној нози.

ПЛОВКА С ТРИ НОГЕ

У зоолошком врту у Синсинатију, у Америци, налази се, поред осталих ретких животиња, и једна обична домаћа пловка. Пловка је доспела у зоолошки врт због тога што, уместо две, има три ноге.

ДРВО НА ДРВЕТУ

Покрајина у којој живи афричко племе Криби богата је баобабом, високим и дебелим дрвећем на коме рађају велики плодови слични краставцима. Ти плодови омиљена су храна мајмуна, те због тога баобаб често називају и мајмунским хлебним дрветом. Недалеко од села у коме живи поглавица племена Криби диже се најнеобичније баобаб дрво: на једној од његових грана израсло је ново дрво високо једанаест метара.

ПРВО СТАКЛО

Многе ствари које су данас у свакодневној употреби и без којих се не би могао ни замислити иоле угодан живот пронађене су још давно — често пуким случајем. Тако је пронађено и стакло, чија се израда доцније усавршавала и подешавала за разне практичне потребе. Први помен о том случајном проналаску стакла даје нам славни римски писац Гај Плиније Старији (23—79) у свом познатом делу „Природна историја".

„У земљи Феничана, каже Плиније, тече нека река у чијем кориту недалеко од ушћа, има светлуцавог песка. Кад се море повуче, онда људи скупљају тај песак и употребљавају га за прављење стакла. Столећима се тако радило. Прича каже да је тамо једном због страшне буре пристао неки феничански брод који је био натоварен содом. Прозебли и гладни, морнари су сишли с брода да би на песку скували ручак и да би се огрејали, али нигде нису могли наћи камење да би на њега поставили котао. Зато су донели с брода повеће грумење соде и на њ ставили котао. Ватра се убрзо распалила, те су морнари, сити и огрејани, легли да спавају. Ујутру, полазећи на брод, један морнар почео је да гаси ватру која је још тињала. Наједном, приметио је у пепелу блиставо камење које је настало под дејством ватре услед спајања соде с песком. Ето, тако је постало стакло".

Тако пише Плиније. Међутим, научници су извршили опит, радећи све онако како пише Плиније, и то на истом месту, али нису могли да добију стакло. Утврдили су да стакло није могло настати од песка и соде на обичној ватри, пошто је за то потребна много виша температура.

Познато је да су стари Египћани правили лонце од глине и пекли их на ватри, као што то и данас грнчари раде. Једном је случајно пала смеса соде и песка на један крчаг, али га је грнчар ипак метнуо у пећ. Кад га је извадио, крчаг је био покривен светлуцавом корицом. Тада су грнчари почели да сво је посуђе од глине, пре но што почну да га пеку, посипају смесом соде и песка, а доцније су додавали и креч. То је она глеђ која нам је свима позната и која се по саставу не разликује од стакла. После су Египћани тој смеси додавали и друге материје разних боја, па су добијали плаву, жуту, црвену и у другим бојама глеђ.

Проналазачки дух Египћана није се зауставио на овоме. Они су почели да мисле и на то да од саме глеђи праве посуде, а на то су опет дошли случајно. Наиме, један грнчар метнуо је на глинени лонац сувише соде и песка, па су се, место танке блиставе корице, на лонцу налазили чврсти, дебели и необично сјајни зидови од глеђи. Тај

непознати грнчар био је задивљен блиставошћу лонца, па је једнога дана потпуно избацио из употребе глину и почео да прави лонце и друге посуде само од смесе песка и соде. Тако се дошло до првог стакла.

Волт Дизни

ДУШКО ДУГОУШКО

И ДРУГИ ДОБРИ И РЂАВИ СТАНОВНИЦИ ЊЕГОВЕ ВАРОШИЦЕ И ОКОЛИНЕ

ДУШКО НЕ ВОЛИ ДАНГУБЕ

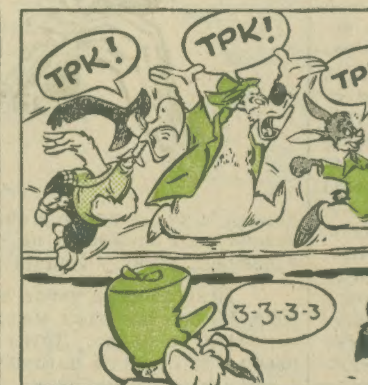

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

Овде ћемо вам дати животопис једног нашег писца — књижевног критичара.

Он се родио 1858 године у Београду. Студирао је филозофију и докторат филозофије положио у Лајпцигу. Године 1884 постао је суплент, а 1886 професор Велике школе, где је предавао историју филозофије, психологију и логику. Због болести стављен је у пензију 1899 године. Умро је у Београду 1902 године.

Да ли сте се сетили о коме је реч? Ако нисте, читајте даље.

Још као ђак (1870 године) превео је „Куково путовање око света“. Крајем осамдесетих година јавља се са мањим популарним филозофским расправама: „О софизмима“, „О песимизму“, „О сну и сновима“ и „О хипнотизму“. Почетком деведесетих година почиње да се бави књижевном критиком. Плод тога рада и проучавања нових српских писаца јесу књиге: „Из новије српске лирике (1893), „Новији српски писци“ (1901), „Критичке студије“ бр. 1 (1910). Из страних књижевности су његове студије о Хамлету и Вертеру. Занимљива је и његова књижица „О правопису и интерпункцији“. Године 1895 уређивао је књижевни лист „Српски преглед“. Са енглеског превео је „Векфилдског свештеника“ од Оливера Голдсмита (1898). Његов оригинални књижевни рад захвата око десетак година. Он није обиман. Али, иако је радио тако мало, он је заузео значајно место у нашој књижевности и био од великог утицаја на њен даљи развитак.

Ако се нисте сетили о коме је реч, дајемо вам одговор.

(Љубомир Недић)

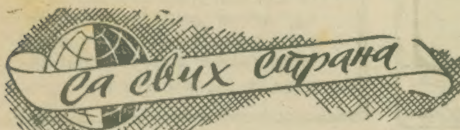

РЕТКА ЗАМКА

Савремено ватрено оружје и друге ловачке направе знатно су олакшали лов на дивљач и звери. Раније су се људи служили, поред стреле и копља, и разним замкама. Неке замке задржале су се и до данас, као што су јаме за слонове, разна кљуса за лов на вукове, лисице и друге звери. Међутим, постоји једна врста замке на нилске коње која је мало позната. Ловци узимају дугачак конопац, чији један крај пребаце преко гране на дрвету која се наднела над стазу којом обично пролазе нилски коњи. На том крају завезана је једна греда са два камена, а у греду је забијен један јак харпун. Други крај конопца препречен је преко стазе и завезан за пањ на њеној другој страни. Када животиња прође, она потисне конопац и харпун муњевитом брзином пада на њен врат или леђа. Чим рањена звер почне да јури, ловци тегле конопац и задржавају животињу колико могу, а потом на њу навалљују док је не дотуку.

СВИЛЕНА ХАРТИЈА

Свилене хартије има више врста и употребљава се у разне сврхе. Поменућемо познатије. Свилена хартија за декорисање употребљава се за прављење цвећа, за украшавање излога, декорисање сала итд. Она се производи у разним бојама. Јапанска свилена хартија веома је фина и танка, а употребљава се за увијање скупоцених слика и сличних ствари. Затим, постоји свилена хартија за копирање, за прављење салвета , за увијање боца, за увијање метала и порцулана. Бела свилена хартија служи за потребе конфекције.

ВОДА У ТЕЧНОМ СТАЊУ НА МИНУС 50° Ц

На скупштини метеоролога у Њујорку, два америчка пилота саопштила су да су приликом једног лета на температури од минус 50 степени Целзијусових наишли на воду — у течном стању. Пуковник Дауни изјавио је да су два млазна авиона за летове на великим висинама, типа „Фајербол 6“ и „Фајербол 7“, на путу из Флориде за Алабаму, наишла на олујни облак. Оба пилота покушала су да га избегну, попевши се на висину од 10.800 метара. Према изјави пилота с „Фајербола 6“, спољна температура износила је — 51 степен, док је пилот „Фајербола 7“ забележио температуру од — 54 степена. На тој великој висини, при покушају заобилажења опасног облака, окна на авиону и део крила били су превучени дебелим слојем леда. Пуковник Дауни сматра да тај лед доказује да је у тренутку уласка авиона у облак вода у њему била у течном стању и поред веома ниске температуре. Природно је, тврди Дауни, да се лед могао нагло ухватити на авионима у великој количини само ако је у облаку било воде.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ТРАГАЊЕ ЗА „СНЕЖНИМ ЧОВЕКОМ“

Један енглески дневни лист послао је на Хималаје експедицију која има за циљ да пронађе бар једног „снежног човека“, односно да утврди колико има истине у причама тамошњег становништва о овим необичним људима. У вези с тим, лист наводи изјаву једног бегунца из руских логора, који је у Хималајима срео двојицу „јетија“, како тамо називају снежне људе. Он их описује као праве дивове, високе два и по метра и веома снажне. Он и четворица његових другова нису се усуђивали да се упусте у борбу с њима, јер су били ненаоружани и исцрпени тешким животом у логору и напорним путовањем.

ЏИНОВСКИ ДОК

Џиновски док који се подиже у Норт Шилдсу моћи ће да прими и танкере од по 38.000 тона. Док ће бити дуг 246 метара, широк 28 метара и дубок 8 метара. Он се неће увек употребљавати за ове изузетно велике танкере, него и за мање, од 18.000 тона. Сем тога, постоји мали број танкера од преко 38.000 тона. Изградња новог дока стајаће око 1,000.000 фунти.

ЏИНОВСКО „ОКО“ КОЈЕ ГЛЕДА АТОМЕ

На Станфорд-универзитету у Калифорнији начињен је досад најјачи микроскоп. Тај џиновски апарат тежак је две и по тоне и омогућује научницима да виде унутрашњост атома. Његово „око“ продире у атом десет пута дубље него досадањи апарати. Овај уређај може да разликује чак и делиће који су удаљени један од другога за само двехиљадити део милиметра.

ЖРТВА МОДЕЛАРСТВА

Необичну смрт нашао је један петнаестогодишњи дечак из Есекса, у Енглеској. Он је пробао један модел авиона који је сам начинио и који је имао чак и мали дизел-мотор. Модел је узлетео и лагано се пењао увис, док је дечак држао танко челично уже којим је модел био причвршћен. Приликом кружења, авион је додирнуо крилом једну електричну жицу под високим напоном. Дошло је до исте појаве као и код грома: синула је јака варница, дошло је до експлозије и дечак је на месту погинуо.

ЗАШТИТА ФЛОТЕ РАДАРОМ

У Енглеској ће се израдити покретна радарска одбрана, којој је циљ да чува војну и трговачку флоту у случају рата. Она ће се састојати од извесног броја авиона који би били опремљени радарским станицама са дометом од преко 350 километара, тј. много већим но што га има иједна досадања радарска станица на броду. На тај начин морнарица би могла да зна за приближавање непријатељских авиона пола часа пре напада, макар били у питању и најбржи млазни авиони.

НИВО МОРА СТАЛНО РАСТЕ

Познато је да ниво мора и океана расте кад се ледени брегови око полова топе, и обратно. Те разлике могу бити и до сто метара. Тај ниво зависи и од промена у структури земљине коре. Међутим, најновијим проучавањима утврђено је да на ниво океана утичу и наслаге на њиховом дну. Сваких хиљаду година на дно океана наталожи се наслага дебљине шест милиметара, под претпоставком да се таложење врши увек истом брзином. Сондаже које су вршене у Средоземном Мору показују да дебљина наслаге приближно одговара оваквом рачунању. Научници сматрају да је ово таложење почело још од постанка наше планете.

НОВА ЕЛЕКТРИЧНА ПЕЋ

На Новом Зеланду пронађена је једна нова врста електричне пећи. То је, уствари, један суд запремине око 20 литара, који није тежи од два килограма. Загрева се електричном лампом од 200 вати. И поред тако мале потрошње електричне енергије, нова пећ може да кува све врсте јела. Она пече колаче и хлеб, и то за исто време као и обична пећ. Пећ ради на принципу зрачења. Њена унутрашња страна начињена је од полираног алуминијума, који рефлектује топлотне зраке. На тај начин сва добијена топлота искористи се за кување или печење. Пећ је јевтина, јер се не мора правити никаква спољна изолација.

КОМАРАЦ БИРА СВОЈУ ЖРТВУ

Исто као и људи, и животиње имају своје наклоности. Леп пример за то пружа комарац.

Комарац-мужјак је благе нарави, не напада никога и највише воли да се храни соком из биљака. Међутим, женка изнад свега воли крв. Научници су утврдили да је она чудне ћуди и, кад има да бира између људи, гледа на боју коже и одело своје жртве пре но што је нападне. Научници су превлачили судове с водом тканинама разних боја. Вода је имала температуру човечјег тела, тј. 37° Ц. Примећено је том приликом да комарци радије нападају судове превучене тамном тканином него светлом, да радије иду на памук него на најлон, нарочито кад је натопљен знојем, а исто тако привлачи их и угљендиоксид који човек издише.

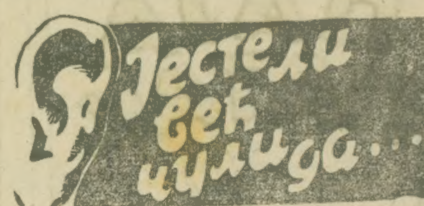

... као и многе друге животиње, и петао може да побесни. Ујед беснога пе-

тла веома је опасан. Међутим, случајеви „петловског беснила“ нису тако чести.

... у пустињама Мексика расте дрво, слично палми, чији је сок тамноцрвене боје и потсећа на крв.

... према мишљењу стручњака, дактилографкиње најбоље раде средом. Понедељак је њихов „најслабији дан“, пошто су још под утиском недеље, док већ у четвртак почињу да бивају уморне.

... војнички маршеви постали су још у 16 веку, кад су приликом дочека или испраћаја каквог владара извођене такозване „инграде“. То су,

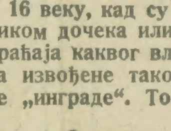

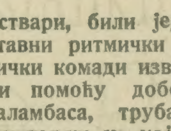

уствари, били једноставни ритмички музички комади извођени помоћу добоша, таламбаса, труба и пиштаљки уз које је војска корачала.

...у Хавани, главном граду Кубе, неке улице су толико уске да је за тротоаре остало свега 30 сантиметара.

...густа, укувана маса разног воћа у коју се додаје шећер назива се пекмез или мармелада. Пекмез је турска, а мармелада португалска реч.

... Насрадин Хоџа, о коме и код нас постоје многобројне приче, заиста је по-

стојао. Звао се Насред-дин и живео је у Малој Азији у 14 веку.

...једна од најстаријих српских основних школа у Војводини подигнута је у Суботици 1733 године.

...просечна дужина човечјег века била је 1700 око 29 година, 1785 — 30 година, 1812 — 37 година, 1860 — 40 година, а 1950 око 50 година.

...постоје две врсте зебри: зебра кваґа, која је слична коњу, и зебра греви која више потсећа на магарца.

Водоравно: 1) нота; 3) велика америчка мачка; 5) оруђе за сечење дрвета; 7) узетост удова; 8) град у Немачкој; 10) место у Срему; 11) слово латинице; 12) иницијали српског композитора из 19 века; 14) лична заменица; 15) име једне грчке богиње; 18) листопадно дрво; 19) врста америчког малог медведа (множ.); 21) упитна заменица; 22) немачки предлог; 23) нота; 25) показна заменица; 27) једна од САД; 28) вулкан са највећим кратером на свету; 31) порез на увезену робу; 32) хиљаду килограма; 33) предлог.

Усправно: 1) део човечјег тела; 2) дело Жан Жак Русоа; 3) завршна периода палеозојског доба; 4) један четинар; 5) топли напитак; 6) један континент; 7) друм; 8) место у Бачкој; 12) друштво повезано нечасним циљевима; 13) со масне киселине; 16) аждаја; 17) јединица времена; 19 подземни инсект; 20) полупаразитска биљка; 21) проналазач бацила туберкулозе; 24) друга; 26) оруђе; 27) недостатак; 29) грчки бог љубави; 30) држава у Азији.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) кола; 5) топола; 7) пилав; 8) во; 10) Урал; 11) јаз; 12) лан; 13) кало; 14) Ад; 15) Лабин; 16) азимут; 18) арак; 19) штирак; 21) Пивка; 22) Ие; 24) обоа; 25) ари; 26) Лир; 27) азил; 28) А (утуст) Ц (есарец); 29) арија; 30) армија; 32) суша.

Усправно: 1) колан; 2) опал; 3) лов; 4) ал; 5) тирада; 6) авалит; 7) Пула; 9) озон; 11) јабука; 13) камара; 15) лирика; 17) затвор; 19) шибица; 20) кирија; 21) пола; 23) сила; 25) Азија; 27) ариш; 29) Аму; 31) Р (анковић) С (ветолик).

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

МАЛИ БИОСКОП

На белом, танком картону опишите шестаром круг са полупречником од три сантиметра. Круг лепо обрежите маказама, па онда на једној страни нацртајте кавез, као што се то види на слици 1, а на другој птицу, као на слици 2. После тога, са стране, пробушите по две рупице и провуците танке канапе, на свакој страни по један. Крајеве сваког канапа вежите, па намакните један на кажипрст леве, а други на кажипрст десне руке. Тако држећи котур, обрћите га све дотле док се канапи не упреду. Тада јако повуците кажипрстима крајеве и круг ће се сам окретати у противном правцу, и то тако брзо да ће изгледати да је птица ушла у кавез, као на слици 3.

За оне који брзо мисле

Брзи воз кренуо је из Београда за Загреб у 7 и 15 минута. Он прелази на час 55 километара. Путнички воз кренуо је из Загреба за Београд у 8 и 15 минута, прелазећи 36 километара на час. Од Београда до Загреба има 435 километара. Кад се оба воза сретну у извесној станици, који ће бити ближе Београду, загребачки или београдски?

Овај задатак изгледа врло тежак, а он је, међутим, прост и лак и решава се без икаквог рачунања. Промислите добро и решење ће се само показати, а ако не знате ми ћемо вам рећи.

Оба воза подједнако су удаљена од Београда. Све остало — време, километри и брзина — напоменуто је само да би збунило онога ко решава овај „проблем“.

Трагови у снегу

Четири ђака живе у кућама A, B, C, D и иду у четири разне школе: A, B, C, D. Једно јутро, и поред снежне мећаве, ђаци су на време стигли у своје школе. Притом ниједан дечак није прешао преко трага својих другова, а исто тако није излазио из простора обележеног линијама. Како су то успели?

Ако не знате, ево вам одговора: A је обишао око куће у којој станује C, а тако исто око куће D и ушао у школу A. — B је пошао горе, обишао кућу A и онда упоредо с трагом ђака A обишао куће C и D и ушао у школу B. — C је пошао

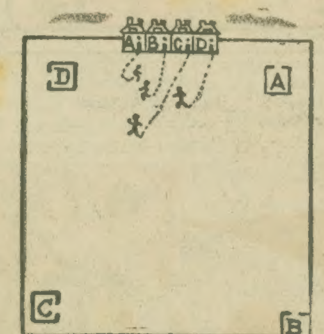

такође навише, обишао кућу D испод трага ђака B и ушао у школу C. — D је полукругом наниже ушао у школу D и тако се њихови трагови нигде нису секли.

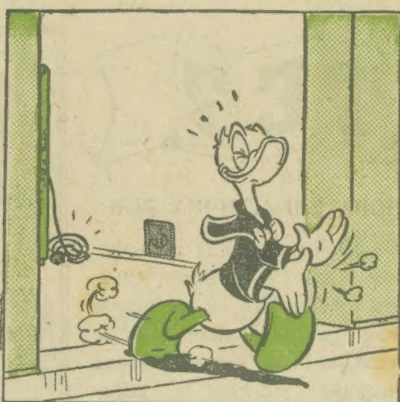

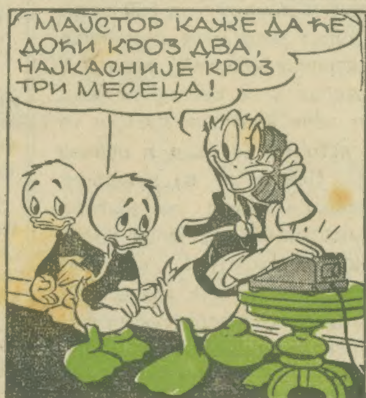

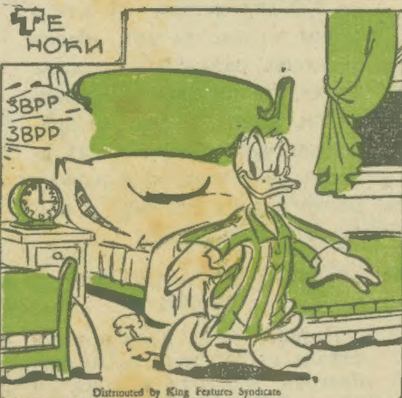

Distributed by King Features Syndicate

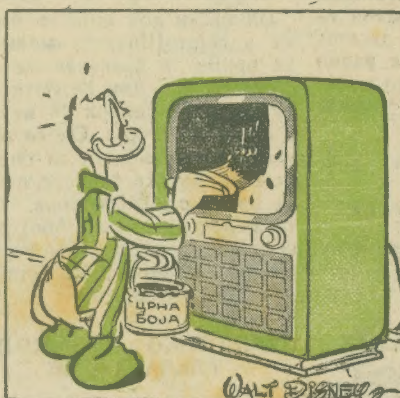

Који је

ОДГОВОР

тачан

Вексир је:
апарат на авиону
трговачки термин
направа за осигурање стана
положај брода за време поморске битке

Бархана је:
стара забавна игра
врста персиског хотела
део коњске опреме
лице из „1001 ноћи"

Аванија је:
врста непогоде у Јужној Америци
личност из средњовековног романа
направа на трговачком броду
врста глобе

ОДГОВОР:

Вексир је нарочита направа за осигурање на бравама, тако да се брава не може отворити ни одговарајућим кључем ако се не уме руковати том направом.

Бархана је персиска реч и означава самар за товарне животиње, а поред тога и путнички шатор.

Аванија је било глобљење хришћанских трговаца за време турске владавине. Поред тога, реч аванија значи: изнуђавање новца, затим увреду, понижење, срамоту, а исто тако и смањивање добитка или зараде у неком послу.

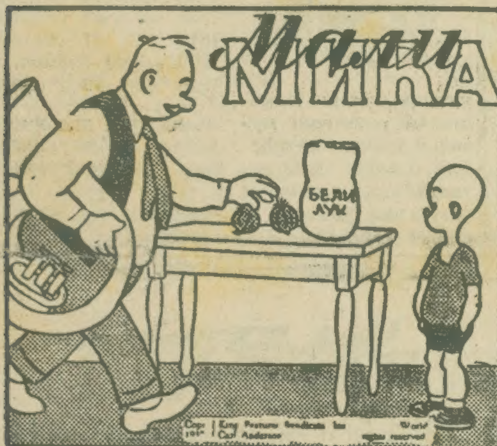

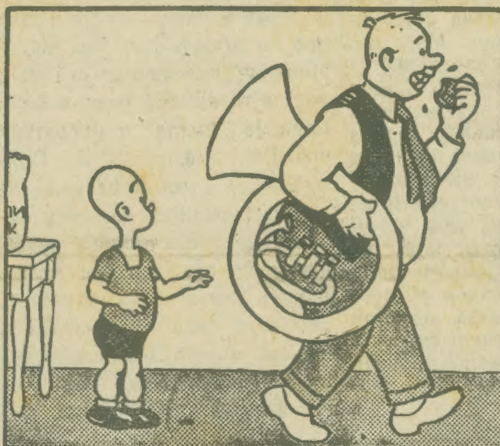

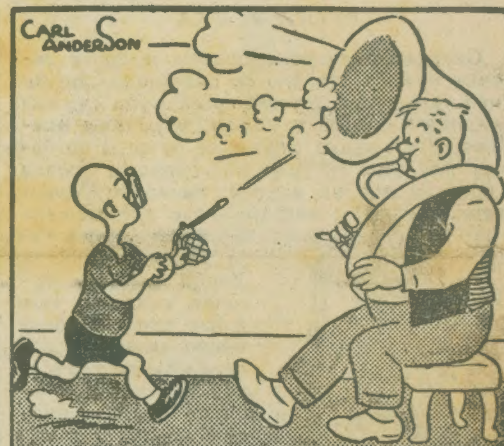

ОТКАД НИЈЕ БИО У ШКОЛИ

— О, Гајо, оздравио си, — каже учитељ. — А откад, оно, ниси долазио у школу?

— Од пропасти Римске Империје! — одговори Гаја, мислећи на последњу лекцију из историје.

ШИЉА И ЊЕГОВ ЛЕКАР

Шиља срео лекара који га је пре неколико година лечио од реуматизма, али се направио да га не види. Лекар га заустави и упита:

— Шта, зар ме не познајете? Па једном сте се већ лечили код мене.

— Познајем вас ја добро, докторе, — одговори Шиља, — али, како одавно нисам био болестан, рачунао сам да сте љути на мене па се нисам усуђивао да вам се јавим!

ГДЕ СПАВА

— Шта је то, ујка-Пајо, кентаур? — питају Пају Патка, његови сестрићи?

— То је, драга децо, пола човек пола коњ из грчке митологије.

— А где је он спавао: у штали или у спаваћој соби? — било је њихово следеће питање.

ПУСТОЛОВИНЕ МАЛОГА ЏОНИЈА

СТАРОГ МОРНАРА ТОМА ТРАУТА, КИНЕЗА ШАНГ ЛИНА, МАЛОГ ЏОНИЈА И ЊИХОВЕ ДРУГОВЕ НАПАЛИ СУ ГУСАРИ, ОТЕЛИ ИМ БРОД „МОРСКУ ЛАСТАВИЦУ" И ИЗБАЦИЛИ ИХ НА ЈЕДНО ПУСТО ОСТРВО... ПОКУШАВАЈУЋИ ДА СЕ СПАСУ СА ОСТРВА, ТОМ, ШАНГ ЛИН И ЏОНИ НАИШЛИ СУ ЧАМЦЕМ НА ЈЕДНУ ОЛУПИНУ...

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" Штампарско издавачко предузеће, Београд, Македонска 31. — Текући рачун број 102-Т-82, пошт. фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 500, полугодишња 250 динара, за иностранство годишња 760, полугодишња 380 динара. Рукописи се не враћају.